

13. ZASEDANJE ODBORA STROKOVNJAKOV ZA GLOBALNO UPRAVLJANJE PROSTORSKIH INFORMACIJ

V New Yorku je od 31. julija do 4. avgusta 2023 potekalo 13. redno zasedanje odbora strokovnjakov za globalno upravljanje prostorskih informacij – UN GGIM, ki deluje v okviru Organizacije združenih narodov (OZN). Na zasedanju se je zbralo 412 udeležencev, in sicer 277 delegatov iz 79 držav članic OZN ter 135 predstavnikov opazovalcev, kamor spadajo agencije, ki delujejo v okviru OZN, ter predstavniki številnih mednarodnih organizacij, iz zasebnega in akademskega sektorja. Prisotne je v uvodu nagovoril gospod Li Junhua, namestnik generalnega sekretarja OZN, zadolžen za ekonomske in socialne zadeve.

Vsa obravnavana gradiva so dostopna na spletni strani UN GGIM. Izmed številnih obravnavanih točk velja opozoriti na nekatera gradiva, ki so jih pred samim zasedanjem pripravile številne delovne skupine in pet regionalnih odborov UN GGIM. Sekretariat UN GGIM je pripravil poročilo, v katerem je opisal prizadevanja za nadaljevanje aktivnosti pri opredeljevanju tako imenovane geoprostorske krajine (angleško *geospatial information ecosystem*). Predstavljena je bila pobuda Mehike, da oktobra 2024 gosti Visoki forum o podatkih (angleško *High-Level Data Forum, HLDF*), in pobuda Savdske Arabije, da v Riadu vzpostavi center odličnosti. Obravnavano in potrjeno je bilo tudi poročilo o delu skupine za integriran geoinformacijski okvir (angleško *High-Level Group of the Integrated Geospatial Information Framework, HLG-IGIF*), ki vsebuje tudi priporočila za nadaljnje delo na področju oblikovanja akcijskih načrtov na ravni države.

Poleg plenarnega dela zasedanja je bilo ob robu zasedanja organiziranih še 28 spremljevalnih sestankov in srečanj. Izveden je bil sestanek izvršilnega odbora UN GGIM Evropa, sestanek razširjenega odbora UNGGIM na globalni ravni in še vrsta posvetov.

Slika 2: Generalni direktor geodetske uprave kot predstavnik Slovenije na zasedanju UN GGIM (vir: GURS).

15. REGIONALNA KONFERENCA O KATASTRU IN INFRASTRUKTURI ZA PROSTORSKE INFORMACIJE

V Beogradu je od 4. do 6. septembra 2023 potekala 15. regionalna konferenca o katastru in infrastrukturi za prostorske informacije (NSDI). Konferenco z naslovom *Napredne tehnologije pri integraciji geoprostorskih in nepremičninsko-katastrskih podatkov – dosežki in izboljšave* je organizirala srbska geodetska uprava (Republički geodetski zavod Srbije – RGZ).

Na konferenci se že tradicionalno srečajo uslužbenci geodetskih uprav v regiji Zahodnega Balkana. Program je obsegal serijo predstavitev geodetskih uprav, ki delujejo v regiji. Poleg gostiteljev iz Srbije so se dogodka udeležili še predstavniki geodetskih uprav Slovenije, Hrvaške, Bosne in Hercegovine (uprava Federacije BiH in Republike Srbske), Črne gore, Albanije in Bolgarije. Sodelovali so tudi predstavniki donatorjev (Svetovna banka ter švedska agencija za kartografijo in kataster Lantmateriet) ter predstavniki mednarodnih združenj EuroSDR, EuroGeographics in UNGGIM. V programu je bilo izvedenih 22 predstavitev prispevkov, potekali sta tudi dve panelni razpravi.

V uvodu konference je udeležence nagovoril direktor republiškega geodetskega zavoda Srbije in izpostavil velik napredek, ki ga je Srbija dosegla na področju upravljanja nepremičnin in delovanja infrastrukture za prostorske informacije. Generalni direktor Geodetske uprave Republike Slovenije Tomaž Petek je v vlogi predsedujočega izvršilnemu odboru UN GGIM Evropa v svoji predstavitvi izpostavil ugotovitve iz gradiva z naslovom *Future_Geospatial_Information_Ecosystem*. Dokument, ki je nastal v okviru UN GGIM, vsebuje nekatera strateška izhodišča in razmišljanja o razvojnih trendih na področju infrastrukture za prostorske informacije, pri čemer kot izhodišče uporablja strateške usmeritve, zapisane v Integriranem okvirju za prostorske informacije IGIF. Gradivo je med javno razpravo poželo veliko zanimanja pa tudi različnih komentarjev iz strokovne javnosti, zato so bili udeleženci pozvani, da se dejavno vključijo v razpravo in sodelujejo pri nadaljnjem dopolnjevanju gradiva.

Slika 3: Generalni direktor geodetske uprave med sodelovanjem na panelu (vir: GURS).

V nadaljevanju so referate predstavili predstavniki geodetskih uprav iz jugozahodnega Balkana. Nosilna tema je bila namenjena uporabi naprednih tehnologij pri integraciji geoprostorskih in nepremičninsko-katastrskih podatkov ter povezovanju evidenc in registrov za doseganje medopravnosti pri doseganju ciljev trajnostnega razvoja v posamezni državi pa tudi med državami v regiji.

Veliko pozornosti je vzbudila predstavitev državne geodetske uprave Republike Hrvaške, v kateri je

namestnica direktorja DGU Maja Pupačić predstavila večletni program katastrskih izmer na območjih poseljenih zemljišč v Republiki Hrvaški, ki ga DGU izvaja v obdobju od 2021 do 2030. V desetih letih bo Hrvaška namenila 401.486.495,45 evra za nove izmere ter obnovo katastra in zemljiške knjige za približno 10 % ozemlja države ali 600.000 hektarjev zemljišč in nepremičnin na najgosteje poseljenih območjih. Večletni program, ki ga je oktobra 2021 sprejel hrvaški sabor, ima visoko prioriteto v hrvaški vladi, spremlja ga tudi močna medijska podpora, namenjena informiranju lastnikov nepremičnin o njihovi vlogi v projektu ter prednostih in koristih, ki jim jih bodo prinesli rezultati projekta.

V predstavitvi aktivnosti Geodetske uprave Republike Slovenije sta mag. Ema Pogorelčnik in mag. Matej Sotlar udeležence seznanila z našimi izkušnjami pri povezovanju različnih evidenc in zbirk prostorskih podatkov, ki smo jih izvedli v okviru projekta eProstor in ki se načrtujejo tudi v izvedbi projekta Zeleni slovenski lokacijski okvir – SLO4D. V okviru digitalizacije katastrskih podatkov v Sloveniji je bila predstavljena vzpostavitev katastra nepremičnin in njegova uporaba v prvem letu. Predstavljen je bil projekt 3D-kataster in vektorizacija etažnih načrtov. Udeležencem je bil predstavljen tudi projekt vzpostavitve skupne geoinformacijske infrastrukture v Sloveniji v okviru projekta SLO4D.

Udeleženci konference so v svojih predstavitvah poudarjali prednosti in pomen izmenjave izkušenj in informaciji med institucijami v regiji. Izveden je bil tudi panel, na katerem so direktorji agencij iz regije razpravljali o strateških izzivih in nalogah v prihodnosti. V sklepnem delu konference so bile predstavljene ugotovitve, ki kažejo, kako se vsi udeleženci zavedajo pomena tovrstnega sodelovanja v regiji ter se zavezujejo k še sistematičnejšemu in trajnejšemu povezovanju v regiji v obliki delovnih skupin in skupnih projektov.

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo

NOVICE FAKULTETE ZA GRADBENIŠTVO IN GEODEZIJO UNIVERZE V LJUBLJANI

OBETAVNI OSNOVNOŠOLCI IN SREDNJEŠOLCI »ZGRADILI« MOST NA POLETNI ŠOLI GRADNJE IN OKOLJA

Prvi julijski teden je na Poletni šoli gradnje in okolja UL FGG spoznavalo delo inženirjev gradbeništva, geodezije in vodarstva sedemnajst fantov in deklet. V sodelovanju z Zavodom za tehnično kulturo Slovenije (ZOTKS) smo za mlade pripravili številne zanimive aktivnosti – od geodetskih meritev s sprejemniki GNSS in zakoličbe do merjenja kakovosti vode in sestavljanja mostu.

Prvi dan so se udeleženci v parku s tahimetri seznanjali z geodetskimi meritvami. Imeli so zanimivo nalogo. Vsaka skupina je dobila načrt svetovno znanega mostu, v obliki katerega je potem naredila zakoličbo.

Osrednja tema naslednjega dne je bila voda. Učenci so prek igre Aqualibrium spoznali zasnovo vodovodnih omrežij ter tudi sami zasnovali in preizkusili vodovodni sistem v naselju. Izvedeli so, kako merimo padavine, kako se giblje voda v tleh, kaj se dogaja s sedimentom v rekah ter kako spremljamo kakovost vode. To so preverili tudi z meritvami v reki Gradaščici.

Kot vsako leto smo tudi letos imeli ekskurzijo. Tokrat smo se odpravili v Celje, kjer smo obiskali pustolovski park in park znanosti, tehnologije in inovativnosti Tehnopark.

Posebnost letošnje poletne šole je bila postavitve Da Vincijevega mostu. Četrtekovo dopoldne so dekleta in fantje izkoristili za vajo – sestavljali so namreč modelčke mostu, ki so si jih za spomin lahko odnesli domov – potem je bil na vrsti pravi most, ki so ga pod mentorstvom doc. dr. Jožeta Lopatiča, prof. dr. Gorana Turka, doc. dr. Draga Sajeta in asist. dr. Jerneja Tekavca postavili za fakulteto. Eni so poprijeli za lopato, drugi so pomagali betonirati ... tretji pa so pridno sestavljali. S skupnimi močmi so tako uspešno sestavili Da Vincijev most.

Poletna šola gradnje in okolja je minila, kot bi mignil. Poučen in zabaven teden smo zaključili z zabavnimi igrami – med katerimi je bila tudi »FGG jenga« velikanka – podelitvijo diplom in obiskom bazena.

Dr. Klemen Kozmus Trajkovski

31. KONFERENCA IN 19. KONGRES MEDNARODNEGA KARTOGRAFSKEGA ZDRUŽENJA, CAPE TOWN, JUŽNA AFRIKA, 13.–18. AVGUST 2023

31. konferenca Mednarodnega kartografskega združenja (ICA/ACI, uradno *International Cartographic Association / Association Cartographique Internationale*) je potekala od 13. do 18. avgusta v mestu Cape Town v Južni Afriki. Konferenca se nas je udeležilo 845 kartografov in drugih strokovnjakov, ki se ukvarjamo s kartografijo in sorodnimi geoinformacijskimi znanostmi. Prišli smo iz 87 držav, med njimi iz kar 33 afriških. Iz Slovenije sva se dogodka udeležila Primož Kete z Geodetskega inštituta Slovenije ter doc. dr. Dušan Petrovič s Fakultete za gradbeništvo in geodezijo UL, slovensko zastopstvo pa je dopolnil še kolega dr. Bojan Šavrič, ki je sicer zaposlen pri ameriškem podjetju ESRI.

Mednarodna kartografska konferenca se je po dvajsetih letih vrnila na afriško celino, od koder na tovrstne strokovne dogodke praviloma prihaja najmanj udeležencev. Tokrat so bili prisotni predstavniki več kot polovice afriških držav, kar je velik dosežek za organizatorje in tudi velik korak v razvoju in širjenju znanja kartografije in geoinformatike v Afriki. Država gostiteljica je bila prav tako kot leta 2003 Južna Afrika, je pa dogodek potekal v drugem mestu. Če smo pred dvema desetletjema zaradi velikega varnostnega tveganja za prosto gibanje po mestu Durban večinoma doživljali eno najbolj neposrečenih mednarodnih konferenc, je bilo letošnje ozračje mnogo boljše.

Že res, da tudi na ulicah Cape Towna najdemo številne brezdomce in berače, kar je posledica izredno visoke brezposelnosti v državi – ta presega 40 %, med mladimi pa celo 70 % – a je šestmilijonsko mesto, vsaj njegovo ožje središče, sicer presenetljivo urejeno, čisto in tudi dovolj varno za prosto gibanje. Posebej navdušujoči sta Mizasta gora in Levja glava, prepoznavni vzpetini, ki se dvigata neposredno nad zalivom in mestom ob njem. Prav tako je bilo zanimivo presenečenje odprtje konference; v nasprotju z običajnimi dodelanimi kulturno-strokovnimi predstavami je bilo tokratno sproščeno, naravno, precej tudi po zaslugi karizmatičnega direktorja konference Morena Letsose, ki je dogodek kar sam tudi povezoval.

Pregled stanja in trendov na področju kartografije in sorodnih geoinformacijskih znanosti smo udeleženci podali v več kot šeststo predstavitev v kar 150 različnih sekcijah, nekaj vsebin je bilo prikazanih tudi na posterjih. Prej navedeni trije slovenski udeleženci smo prispevali dve predstavitvi. Izmed petih plenarnih predavanj bi posebej izpostavila uvodnega, v katerem nas je prof. Barend Erasmus z južnoafriške Univerze v Pretoriji nazorno podučil o vlogi kartografije pri opozarjanju na neizogibne posledice globalnih podnebnih sprememb. Na dogodku so se srečale vse komisije in delovne skupine ICA, nekatere so pred konferenco izvedle tudi delavnice.

Na spremljevalni razstavi je bilo na ogled več kot 350 atlasov, kart in digitalnih kartografskih izdelkov iz 31 držav, med njimi devet iz Slovenije. V primerjavi s prejšnjimi razstavami, na katerih je bila večina kart razstavljenih v živo, so bili letos prvič razstavljeni le kartografski izdelki, ki jih v digitalnem okolju ni mogoče učinkovito predstaviti (atlas, 3D-karte in modeli ipd). S tem je razstava izgubila nekaj čara, res pa je bila in je širši javnosti še dostopna na spletni strani <https://icc2023.org/index.php/international-map-exhibition/>. Zato pa je bilo v živo na ogled 176 risb otrok s kartografsko tematiko, kjer je Slovenija sodelovala s petimi izdelki. Tudi te slike so še vedno na voljo za ogled na spletnih straneh konference.

Organizatorji so pripravili tudi različne tehnične obiske in družabne dogodke, med njimi tradicionalno

tekmovanje v orientacijskem teku v kampusu ene izmed univerz.

Slika1: Novoizvoljeno vodstvo ICA/ACI.

Prvi in zadnji dan konference smo se nacionalni predstavniki zbrali na 19. kongresu oziroma generalni skupščini ICA/ACI. Sprejeli smo kar nekaj sprememb in dopolnitev statuta, poleg sprejetja poročil in obravnave programov dela za naslednje obdobje pa smo izvolili še novo vodstvo. Predsednik ICA v naslednjem štiriletnem obdobju bo ponovno dr. Georg Gartner iz Avstrije, ki je to vlogo opravljal že v letih 2011–2015, generalni sekretar ostaja Švicar Thomas Schulz, novih pa je vseh sedem podpredsednikov, med njimi tudi dr. Dušan Petrovič kot prvi Slovenec na tem položaju. Potrjene so bile komisije in delovne skupine, po osmih letih vodenja Komisije za planinsko kartografijo pa Slovenija za naslednje obdobje štirih let prevzema vodenje skupne Komisije za toponime ICA in Mednarodnega geografskega združenja IGU. Vodil jo bo dr. Matjaž Geršič z Geografskega inštituta ZRC SAZU.

Najvišje priznanje združenja – zlato medaljo Carla Mannerfelta – je za dolgoletno delo in prispevek k razvoju kartografije prejela, kot prva ženska, prof. dr. Cynthia Brewer iz ZDA, znana po svojem prispevku k oblikovanju kart, predvsem z uporabo barv. Med tremi prejemniki naziva častnega člana pa omenimo mnogim slovenskim kartografom in geografom zelo znanega prof. dr. Petra Jordana iz Avstrije, ki se intenzivno ukvarja s problematiko toponimov. Izbrali smo še gostitelja kongresa in konference čez štiri leta, ko se bomo zbrali v Tel Avivu, še prej pa na kongresu leta 2025 v kanadskem Vancouvru.

Slika 2: Udeleženci orientacijskega teka.

Dušan Petrovič, UL FGG, in Primož Kete, Geodetski inštitut Slovenije
Foto: Primož Kete, organizatorji Orientacijskega teka